



**Co nas łączy,  
co nas dzieli?**

Natalia Dawidowska  
Łukasz Dawidowski

# **Scenariusz interdyscyplinarnego projektu edukacyjnego do języka hiszpańskiego dla III etapu edukacyjnego (liceum ogólnokształcące i technikum)**

opracowany w ramach projektu:

**„Tworzenie zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”**

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach  
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Redakcja merytoryczna: Renata Rychlicka  
Redakcja językowa i korekta: Eduexpert sp. z o.o.  
Projekt graficzny i projekt okładki: Eduexpert sp. z o.o.  
Redakcja techniczna i skład: Eduexpert sp. z o.o.

Weryfikacja i odbiór niniejszej publikacji: Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie

w ramach projektu: *Weryfikacja i odbiór zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy*

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Ośrodek Rozwoju Edukacji  
Aleje Ujazdowskie 28  
00-478 Warszawa  
[ore.edu.pl](http://ore.edu.pl)



Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –  
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).  
[creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl)

## 1. Temat projektu

Co nas łączy, co nas dzieli?

## 2. Osoby prowadzące projekt

### 2.1. Koordynator:

nauczyciel języka hiszpańskiego

### 2.2. Pozostali:

nauczyciele biologii, geografii, wiedzy o społeczeństwie (WOS).

## 3. Ramy czasowe

### 3.1. Początek projektu

Wrzesień; realizacja projektu powinna zająć około miesiąca. Przygotowania do realizacji projektu mogą się zacząć już pod koniec poprzedniego roku szkolnego, np. w zakresie czynności organizacyjnych.

### 3.2. Zakończenie projektu

Można je zaplanować na 12 października, kiedy przypada Narodowe Święto Hiszpanii – byłaby to wspaniała okazja do zaprezentowania wyników projektu i upamiętnienia ważnego dla Hiszpanów dnia w całej szkole. Jeśli wykonanie projektu w tak krótkim czasie od rozpoczęcia roku szkolnego nie jest możliwe, można go wykonać w dowolnym innym momencie roku szkolnego.

## 4. Cele projektu

### 4.1. Cele ogólne:

- pogłębianie znajomości języka hiszpańskiego (leksyki związanej z różnymi tematami oraz umiejętności komunikacyjnych, głównie rozumienia tekstu czytanego oraz mówienia);
- pogłębianie kompetencji sprawnego wyszukiwania informacji, również w języku hiszpańskim;
- kształcenie umiejętności samodzielnej pracy, pracy w grupie i kreatywnej formy prezentacji wyników pracy;
- kształcenie umiejętności miękkich, takich jak stosowanie wiedzy teoretycznej w praktyce, integrowanie wiedzy z różnych dyscyplin naukowych, wyrabianie pasji poznawania świata;
- doskonalenie umiejętności myślowo-językowych, takich jak formułowanie problemów, uzasadnianie, wnioskowanie, definiowanie, łączenie zdolności krytycznego i logicznego myślenia z umiejętnościami wyobraźniowo-twórczymi;
- kształtowanie autonomii ucznia poprzez samodzielny wybór przedmiotu projektu i zakresu analizowanej wiedzy przedmiotowej.

## 4.2. Cele szczegółowe

### 4.2.1. Cele poznawcze

Uczeń:

- zna słownictwo z języka hiszpańskiego z dziedzin wymienionych w treściach kształcenia;
- zna różnice i podobieństwa z zakresu nauk biologicznych między Polską a Hiszpanią;
- wie, jak porównawczo kształtują się kwestie klimatu, form zróżnicowania terenu i innych aspektów z zakresu nauk geograficznych;
- zna podstawowe podobieństwa i różnice w różnych aspektach funkcjonowania życia społecznego w Polsce i Hiszpanii (np. ustroju, kwestii demograficznych, edukacji itp.).

Nie każdy uczeń biorący udział w projekcie zyska wiedzę ze wszystkich tych przedmiotów – raczej każdy będzie szczegółowo rozwijał jedną lub dwie wybrane przez siebie dziedziny wiedzy, choć na etapie prezentacji projektu uczniowie będą mogli zdobyć wiedzę z różnych zakresów słownictwa i przedmiotów.

### 4.2.2. Cele kształcące

Uczeń potrafi:

- komunikować się w języku hiszpańskim;
- znaleźć za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) lub w tradycyjnych źródłach książkowych informacje dotyczące powyższych dziedzin nauki; potrafi w tym celu korzystać zarówno ze stron polsko- jak i hiszpańskojęzycznych;
- przeanalizować wybrane informacje pod względem zrozumienia treści;
- syntetyzować wiedzę przedmiotową uzyskaną w toku nauki szkolnej z wiedzą pozyskaną w trakcie pracy nad projektem;
- kreatywnie przedstawić wyniki pracy grupy;
- samodzielnie ukierunkować swoją pracę, stosować samodyscyplinę;
- samodzielnie określić, jaki przedmiot chciałby zgłębiać w toku realizacji projektu.

### 4.2.3. Cele wychowawcze

Uczeń:

- rozwija swoje zainteresowania;
- bierze odpowiedzialność za pracę swoją oraz swojego zespołu projektowego;
- uczy się sztuki kompromisu;
- podejmuje skuteczną współpracę w grupie;
- kształci takie cechy, jak dociekliwość i rzetelność;
- rozwija samodzielność i dobrą organizację własnej pracy;
- rozwija myślenie krytyczne i twórcze oraz kreatywność;
- integruje różne dziedziny wiedzy;
- dba o rzetelność przedstawianych informacji i o prawdziwość;
- staje się ekspertem z danej dziedziny dla innych uczniów;
- promuje wśród innych uczniów postawę dociekliwości, otwartości na wiedzę.

#### 4.2.4. Cele szczegółowe dla uczniów

Dzięki uczestnictwu w projekcie:

- rozwiniesz swoje umiejętności językowe, nauczysz się nowych hiszpańskich słów i zwrotów, zarówno związanych z wybranym przez siebie przedmiotem, jak i z komunikacją ogólną;
- będziesz mógł rozwijać swoją wiedzę z przedmiotów, które najbardziej cię interesują – biologii, geografii lub wiedzy o społeczeństwie;
- zdobędziesz wiedzę z zakresu różnych ciekawych faktów związanych z funkcjonowaniem świata;
- nauczysz się prezentowania wyników swojej pracy w niekonwencjonalny sposób;
- zdobędziesz lub rozwiniesz w sobie takie umiejętności, jak: praca w grupie, zawieranie kompromisu, stosowanie samooceny, życzliwe ocenianie innych oraz przyjmowanie konstruktywnej krytyki;
- nauczysz się selekcjonowania informacji i wzbudzania zainteresowania słuchaczy tym, co chcesz im przekazać.

### 5. Treści kształcenia

Treści kształcenia dla każdego ucznia będą inne i będą zależały od przedmiotu lub przedmiotów, które wybierze. Każdy będzie także realizował inny blok treści opisany w programie nauczania pt. *Hablo español. Mówię po hiszpańsku*. Dzięki temu łatwo można dostosować konkretne tematy projektów do aktualnych umiejętności i możliwości językowych uczniów oraz do treści, które z danym uczniem zostały już przerobione na lekcjach języka hiszpańskiego – uczeń, który uczy się języka hiszpańskiego rok może wybrać zagadnienia łatwiejsze, z I czy II bloku, a uczeń biegły językowo z III lub IV bloku. Wszystkie proponowane treści kształcenia wynikają bezpośrednio z podstawy programowej (Dz. U. 2018, poz. 467).

#### Język hiszpański

W przypadku wariantu III.2.0 (drugi język obcy nowożytny nauczany od podstaw w liceum) oraz III.2 (kontynuacja drugiego języka obcego po szkole podstawowej) uczeń:

- posługuje się podstawowym zasobem środków leksykalnych, umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych, np.:

Przedmiot wybrany przez ucznia	Blok z programu nauczania	Przykładowe tematy i zakres leksyki
WOS (zawiera elementy np. historii i języka polskiego)	I	System szkolnictwa w Polsce i Hiszpanii (przedmioty nauczania, oceny szkolne, życie szkoły)
	III	Zwyczaje i tradycje w Polsce i Hiszpanii (święta i uroczystości, tradycje i zwyczaje)
	tylko w wariantcie III.2	Ustrój w Polsce i Hiszpanii dawniej i dziś (zjawiska społeczne)



Przedmiot wybrany przez ucznia	Blok z programu nauczania	Przykładowe tematy i zakres leksyki
BIOLOGIA (zawiera elementy np. WOS-U, wych. fiz.)	I	Ulubione dyscypliny sportowe w Hiszpanii i Polsce (dyscypliny sportu, imprezy sportowe, uprawianie sportu, części ciała)
	I	Jak wyglądają i zachowują się Hiszpanie, a jak Polacy? (wygląd zewnętrzny, cechy charakteru)
	II	Sposób odżywiania Hiszpanów i Polaków (artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowywanie)
	IV	Kto żyje zdrowiej – Hiszpanie czy Polacy? (choroby i ich leczenie, zdrowy styl życia)
GEOGRAFIA (zawiera elementy np. historii, biologii)	II	Co warto zobaczyć w Hiszpanii, a co w Polsce? (wycieczki, zwiedzanie, krajobraz)
	IV	Świat przyrody w Hiszpanii i Polsce (pogoda, krajobraz, pory roku, rośliny i zwierzęta)

- rozumie proste wypowiedzi pisemne;
- tworzy krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi ustne, w tym:
  - opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska (np. *Los animales típicos en España son... / El rey de España es...*),
  - wyraża i uzasadnia swoje opinie (np. *Creo que... / En mi opinión...*);
- posiada podstawową wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym oraz o kraju ojczystym;
- posiada świadomość językową;
- korzysta ze źródeł informacji w języku obcym nowożytnym, również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych;
- stosuje strategie komunikacyjne;
- posługuje się podstawowym zasobem środków gramatycznych.

### **Geografia. Uczeń:**

- poznaje zróżnicowanie środowiska geograficznego (np. różnice ukształtowania terenu, występowania innych surowców naturalnych, gatunków roślin i zwierząt w Polsce i Hiszpanii);
- poznaje relacje pomiędzy różnymi elementami przestrzeni geograficznej w skali globalnej;
- ocenia zjawiska i procesy polityczne, społeczno-kulturowe i gospodarcze zachodzące w różnych regionach świata (np. analizuje zmiany społeczne zachodzące w Polsce i Hiszpanii w ostatnich latach);
- rozwija zainteresowania geograficzne, budzi swoją ciekawość świata (np. poznaje największe atrakcje turystyczne w obu krajach);
- podejmuje refleksję nad pięknem i harmonią świata przyrody, nad krajobrazem geograficznym.

### **Wiedza o społeczeństwie.** Uczeń:

- wyjaśnia i analizuje prawidłowości życia społecznego oraz wybrane współczesne procesy społeczne;
- przedstawia funkcjonowanie systemu politycznego Rzeczypospolitej Polskiej oraz Hiszpanii;
- wykorzystuje swą wiedzę do interpretacji wydarzeń życia społecznego, w tym politycznego;
- przedstawia podstawowe kwestie dotyczące stosunków międzynarodowych;
- pozyskuje i wykorzystuje informacje na temat życia społecznego, w tym politycznego;
- wykazuje się umiejętnością czytania ze zrozumieniem tekstów publicystycznych i popularnonaukowych oraz interpretacji innych źródeł (np. analizuje dostępne źródła hiszpańskojęzyczne);
- wykorzystuje informacje do tworzenia własnej wypowiedzi na temat zjawisk życia społecznego, w tym politycznego, oraz ich oceny (np. te treści mogą być osiągnięte jako część finalnej prezentacji wyników projektu. W takim przypadku grupa jako jeden z porównywalnych elementów może omówić np. sytuację polityczną w obu państwach, podejście do różnych problemów w obu krajach itp.);
- charakteryzuje współczesne społeczeństwo i analizuje jego cechy (np. porównuje główne cechy narodowe lub regionalne Polaków i Hiszpanów. Można także przeanalizować rozumienie autonomii w obu państwach, uwzględniając różnice regionalne).

### **Biologia.** Uczeń:

- uczeń zna zagadnienia różnorodności biologicznej (np. porównuje florę i faunę Polski i Hiszpanii);
- rozumie połączenia między ekologią a dobrobytem człowieka (np. analizuje różnice w podejściu do ochrony środowiska);
- pogłębia znajomość uwarunkowań zdrowia człowieka (np. porównuje różne sposoby odżywiania się w obu krajach);
- rozwija postawę szacunku wobec przyrody i środowiska.

Dobór treści kształcenia z wszystkich przedmiotów (oprócz języka hiszpańskiego) może być tak naprawdę zupełnie inny, w zależności od tego, w jakim kierunku uczniowie będą prowadzić swoje poszukiwania. Podane tutaj treści kształcenia są tylko przykładowymi kierunkami rozwijania wiedzy przedmiotowej prezentowanej w projekcie.

## **6. Charakterystyka odbiorców**

### **6.1. Typ szkoły**

szkoła ponadpodstawowa (liceum), III etap edukacyjny

### **6.2. Wiek uczniów**

Projekt przeznaczony jest do realizacji dla wszystkich uczniów szkoły ponadpodstawowej, czyli w wieku 15–19 lat. W tym wieku młodzi ludzie znają już wiele faktów dotyczących funkcjonowania świata, zwłaszcza w wymiarze lokalnym, ale mają też już świadomość, że świat jest na tyle skomplikowanym tworem, że to, co jest uznawane za prawdę w jednym miejscu, narodzie, społeczeństwie, nie musi być

tak samo postrzegane w innym (zwłaszcza gdy analizuje się nauki humanistyczne). Uczniowie w tym wieku dalej pozostają ciekawi świata, ta ciekawość jest jednak często stłumiona przez narzucane im treści programowe, które nie zawsze odpowiadają ich zainteresowaniom i potrzebom. Projekt pomoże uczniom odkrywać złożoność świata w tej przestrzeni, która wzbudza ich naturalne zaciekawienie.

### 6.3. Klasa

Projekt przeznaczony jest w szczególności dla uczniów klas o profilach językowych, gdzie język hiszpański nauczany jest w większym wymiarze godzin, choć mogą też w nim wziąć udział uczniowie uczący się języka hiszpańskiego w wariantcie III.2.0 – wtedy jednak zaleca się, by wybrali tematy o mniejszym stopniu złożoności (z bloku I lub II). Wyszukiwanie informacji potrzebnych do realizacji projektu, a następnie ich prezentacja wymagają przynajmniej minimalnej znajomości środków językowych oraz umiejętności komunikacyjnych.

Dla uczniów klas językowych bardzo ważna jest korelacja zdobywanych umiejętności językowych z wiedzą z innych przedmiotów, bo to pozwala na stosowanie teoretycznej znajomości języka w praktyce i jako narzędzia do zdobywania innej, różnorodnej wiedzy o świecie. Uczniowie tego typu klas będą więc idealnymi odbiorcami projektu. Dodatkowo uczniowie klas o profilu językowym mają więcej lekcji języka obcego i w konsekwencji znają go na wyższym poziomie, co pozwala założyć, że językiem projektu może być głównie język hiszpański.

### 6.4. Zróżnicowanie potrzeb i umiejętności

Uczniowie będą mogli zdecydować, z jakiego przedmiotu chcą realizować projekt – takie założenie odpowiada zatem indywidualizowanym potrzebom uczniów. W wyjątkowych wypadkach jeden uczeń będzie mógł wziąć udział w pracach dwóch podgrup, jednak tylko jeśli będzie w stanie wypełnić wszystkie założone zadania.

Projekt będą mogły realizować osoby ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE) – to od nich będzie zależało, z jakich sposobów zdobywania wiedzy i jej prezentowania będą chciały skorzystać i jakie będą dla nich najbardziej odpowiednie (np. uczeń z autyzmem, bojący się wystąpień publicznych będzie mógł wcześniej przygotować filmik i nie będzie musiał go prezentować „na żywo”, a uczeń niesłyszący będzie mógł korzystać tylko z wizualnych źródeł wiedzy oraz przygotować prezentację, w której tekst nie będzie mówiony, ale napisany). Jako że osoba ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi to także osoba szczególnie uzdolniona, w niniejszym projekcie w bardzo integralny sposób będzie mogła przedstawić swoją wiedzę i umiejętności zarówno językowe, jak i przedmiotowe.

Uczestnictwo w projekcie będzie doskonałą formą nie tylko zdobywania wiedzy i prezentacji znajomości wybranych indywidualnie i zgodnych z zainteresowaniami ucznia zagadnień edukacyjnych (co jest zgodne z założeniami programu nauczania *Hablo español. Mówię po hiszpańsku* i zasadą konstruktywizmu), ale też, poprzez pracę w grupie, odnajdywanie najbardziej dla siebie dogodnej roli społecznej i rozwijanie umiejętności interpersonalnych.



## 7. Formy i metody realizacji projektu

### 7.1. Formy pracy

Podstawową formą pracy jest forma grupowa. W ramach projektu uczniowie będą mieli możliwość pracy w podgrupach, które sami wybiorą ze względu na przedmiot wiodący (geografia, biologia lub WOS). Grupy powinny liczyć między czterech a ośmiu członków, w wyjątkowych sytuacjach (np. gdyby nie było odpowiedniej liczby osób chętnych do wybrania któregoś z przedmiotów) można zmniejszyć lub zwiększyć ich liczbę. Może powstać kilka grup związanych z jednym przedmiotem, a jeśli uczeń chce i jest w stanie odpowiedzialnie zaplanować swoją pracę, może być członkiem dwóch grup (gdy np. interesują go więcej niż dwa przedmioty).

Uczniowie będą mieli możliwość indywidualnych lub grupowych konsultacji z nauczycielem języka hiszpańskiego czy przedmiotów kierunkowych, na których będą mogli wyjaśniać wątpliwości czy szukać inspiracji (nauczyciel może podpowiadać uczniom różne ciekawostki związane z daną dziedziną wiedzy, które potem uczniowie samodzielnie zgłębiają).

### 7.2. Metody pracy – realizacja celów poznawczych

Realizacja podanych celów odbędzie się przy wykorzystaniu następujących metod pracy:

- metoda efektywnego nauczania poprzez czytanie i słuchanie – na etapie zgłębiania tematu wybranego przez uczniów oraz słuchania prezentacji wyników innych grup;
- metoda bezpośrednia oraz podejście kognitywne mające na celu używanie języka polskiego i formułowanie myśli w języku hiszpańskim – stosowane podczas prezentacji efektów pracy grupy;
- podejście komunikacyjne – stosowane zwłaszcza podczas konsultacji językowych z nauczycielem, ale również podczas pracy w podgrupie;
- podejście AICLE (hiszp. *Aprendizaje Integrado de Contenidos y Lenguas Extranjeras* – zintegrowane nauczanie językowo-przedmiotowe) polegające na integracji języka z innymi przedmiotami w analizowanych w projekcie treściach przedmiotowych w języku hiszpańskim;
- metody aktywizujące – uczniowie poznają odpowiednie słownictwo na lekcjach języka hiszpańskiego (jeszcze przed rozpoczęciem realizacji projektu), a tuż przed realizacją projektu oraz w czasie pracy uczniów nad przygotowaniem prezentacji ćwiczy się ogólnie umiejętności komunikacyjne – nauczyciel stosuje gry, ćwiczenia z wykorzystaniem podręcznika, kart pracy czy narzędzi TIK, np. ćwiczenia online, metody stacyjne;
- praca z piosenką, metoda dramy, tworzenie prezentacji, gra itp. – wybierane przez grupy w celu zaprezentowania efektów pracy.

### 7.3. Metody pracy – realizacja celów kształcących

Cele kształcenia zostaną zrealizowane przy wykorzystaniu następujących metod:

- wyszukiwanie informacji w źródłach książkowych i internetowych za pomocą TIK (na etapie pracy własnej);
- metoda mentalna (np. sporządzanie notatek w formie mapy myśli);
- korzystanie ze słowników tradycyjnych i online, z pomocy nauczyciela języka hiszpańskiego, a w przypadku informacji bardziej złożonych, przekraczających aktualny poziom wiedzy językowej ucznia, korzystanie z tłumacza Google (podczas pracy indywidualnej).

## 7.4. Metody pracy – realizacja celów wychowawczych

Cele wychowawcze realizowane są przy użyciu następujących metod:

- dyskusja, burza mózgów, prowadząca do wspólnych ustaleń, kompromisu;
- podejście komunikacyjne;
- tworzenie kreatywnego sposobu prezentowania wyników pracy grupy, z uwzględnieniem przyjętych norm społecznych;
- poszukiwanie informacji w różnych źródłach z poszanowaniem praw autorskich.

## 8. Sposób realizacji projektu edukacyjnego

### 8.1. Zainicjowanie projektu

Nauczyciel języka hiszpańskiego przekazuje informacje o projekcie uczniom na początku roku szkolnego lub, jeśli to możliwe, jeszcze pod koniec poprzedniego roku szkolnego, by uczniowie mieli szansę przemyśleć przez wakacje, czy chcą wziąć udział w projekcie, i żeby nie tracić czasu na czynności organizacyjne, takie jak zbieranie grupy projektowej na początku roku szkolnego, gdyż warto ten czas przeznaczyć już na konkretne działania.

Do przekazania informacji uczniom można wykorzystać media społecznościowe szkoły, tablicę informacyjną szkoły, stronę internetową itp. Nauczyciele zapoznają uczniów z pracą metodą projektu, zachęcają ich do udziału w przedsięwzięciu poprzez zaciekawienie tematem i jasne przedstawienie celów i możliwych rezultatów oraz umiejętności i kompetencji, które zyskają poprzez uczestnictwo. Określają także sposoby realizacji projektu oraz zaprezentują kryteria oceny.

### 8.2. Spisanie regulaminu/kontraktu

Na pierwszym spotkaniu projektowym (na początku roku szkolnego) pod kierunkiem koordynatora projektu oraz pozostałych współpracujących nauczycieli nastąpi spisanie kontraktu, w którym ustalone zostaną warunki współpracy uczniów w grupach, a także terminarze spotkań i zadań. Ponieważ językiem projektu jest głównie język hiszpański, proponuje się, aby kontrakt spisany został właśnie w tym języku.

Nauczyciele zapoznają uczniów z zasadami pracy metodą projektu, zwracając uwagę na odpowiedzialność uczniów za poszczególne zadania na konkretnych etapach trwania projektu. Omówione zostaną także zasady pracy w grupie uczniowskiej oraz zasady pracy pomiędzy nauczycielami a uczniami.

### 8.3. Wybór tematu

Projekt jest metodą pracy, która ma rozwijać u uczniów autonomię i pozwalać im kształcić indywidualne zainteresowania, dlatego każdy uczeń będzie mógł zdecydować, które przedmioty, oprócz języka hiszpańskiego, najbardziej mu odpowiadają, i w ramach których chce przygotować prezentację. Należy przy tym pamiętać, że priorytetowym założeniem jest przyrost wiedzy językowej, a głównymi przedmiotami projektowymi są biologia, WOS i geografia – uczniowie mogą łączyć treści kształcenia tylko w ramach tych przedmiotów, np. temat „Świat przyrody w Hiszpanii i Polsce” łączy naukę biologiczną i geograficzną. Mogą również połączyć przedmiot główny z innym przedmiotem, np. temat „Ulubione dyscypliny sportowe w Hiszpanii i Polsce” to temat łączący elementy biologii i wychowania fizycznego. Ważne jest, by nauczyciele przedmiotów wskazali możliwe kierunki naukowe, którymi mogą podążać uczniowie.

#### 8.4. Podział na grupy

Uczniowie po zdecydowaniu, z którego przedmiotu chcą realizować projekt, podzielą się na grupy zgodne z wybranymi przedmiotami. W ramach pracy w podgrupie uczniowie powinni zastanowić się nad przydziałem poszczególnych ról – potrzebny jest m.in. lider zespołu, sekretarz oraz osoby, które zaangażują się w opracowanie materiału, i te, które odnajdą się przy przygotowaniu prezentacji.

#### 8.5. Sformułowanie ogólnych oraz szczegółowych celów projektu

Cele szczegółowe będą różne dla każdej podgrupy projektowej, dlatego to uczniowie sami powinni przeanalizować szczegółowe cele projektu oraz proponowane treści kształcenia i realizować te, które związane są z wybranymi przez nich przedmiotami i ich zainteresowaniami. Powinni to zrobić podczas konsultacji z nauczycielem, który nakieruje ich na właściwe określenie tych celów.

#### 8.6. Przygotowanie harmonogramu pracy i podział zadań

Nauczyciele wraz z uczniami przygotowują harmonogram pracy i podział zadań. Działania początkowo będą się odbywały w podgrupach, które samodzielnie ustalą, czy etap poszukiwania wiedzy odbywa się w całej grupie projektowej, czy indywidualnie. Koordynator projektu powinien jednak zasugerować uczniom, żeby spotykali się regularnie (minimum raz w tygodniu, choć jeśli projekt ma być prezentowany 12 października, wskazana jest większa częstotliwość spotkań) i omawiali postępy prac, oraz by nie zostawiali sobie całej pracy na ostatnią chwilę. Nauczyciel powinien zasugerować, że najpóźniej pod koniec września (na dwa tygodnie przed prezentacją wyników) uczniowie powinni przejść do fazy drugiej, czyli przygotowywania ciekawej formy pokazującej fakty i wnioski, do jakich doszła dana podgrupa. Wtedy częstotliwość spotkań należy zwiększyć.

#### Proponowany harmonogram prac

**Pierwszy tydzień września** (lub koniec poprzedniego roku szkolnego): przedstawienie projektu, zachęcenie uczniów do wzięcia udziału, omówienie celów projektu.

**Drugi tydzień września:** podział uczniów na grupy przedmiotowe i analiza możliwych tematów projektu. Na tym etapie każdy uczeń określa, które przedmioty go interesują. W ten sposób powstaje podział na przedmiotowe grupy projektowe. Następnie nauczyciel każdej grupie wręcza spis przykładowych tematów (można skorzystać z propozycji zamieszczonych w punkcie 5, dodać własne lub zachęcić uczniów do samodzielnych propozycji). Uczniowie wykonują burzę mózgów i samodzielnie dzielą się na podgrupy zgodne z realizowanym tematem. Uczniowie w podgrupach określają treści kształcenia i analizują cele szczegółowe, które chcą osiągnąć, spisują kontrakt i ustalają, w jaki sposób będą pracować w najbliższym czasie (na etapie pozyskiwania informacji) – czy indywidualnie, czy w mniejszych podgrupach.

**Druga połowa września** – praca uczniów indywidualna lub w podgrupach mająca na celu wyszukanie i analizę informacji.

**Pierwsza połowa października** – przygotowanie prezentacji wyników pracy grupy.

Jeśli nauczyciel przewiduje, że uczniowie będą mieli za mało czasu na realizację zadań do 12 października, podział na grupy przedmiotowe i podgrupy może nastąpić jeszcze pod

koniec poprzedniego roku szkolnego. W ten sposób zadania organizacyjne nie zajmą na początku roku szkolnego cennego czasu, który uczniowie będą mogli od razu przeznaczyć na prace projektowe, a jednocześnie uczniowie ambitni, chętni do nieustannego rozwijania swojej wiedzy będą mogli już w czasie wakacji rozwijać swoje zainteresowania.

Oddzielnie opracowany zostanie harmonogram konsultacji z nauczycielami, w trakcie których uczniowie będą mogli wyjaśniać wszelkie wątpliwości, które pojawią się na tym etapie pracy. Ponieważ prezentacja wyników pracy podgrup ma się odbyć 12 października, konieczne jest regularne przypominanie o tym uczniom i motywowanie ich do rzetelnego i terminowego wypełnienia wszelkich prac, zwłaszcza, że na początku roku szkolnego aktywność uczniów może być jeszcze nieco mniejsza niż zazwyczaj.

### **8.7. Poszukiwanie źródeł wiedzy**

Każdy uczeń zapozna się ze sposobami szukania informacji z różnych przedmiotów potrzebnych w projekcie. Do tego celu wykorzystane zostaną zasoby szkoły, przede wszystkim pracownia komputerowa oraz biblioteka oraz inne wedle potrzeb. Nauczyciel może zasugerować wartościowe źródła wiedzy oraz weryfikować te, z których chce skorzystać uczeń, warto też pamiętać, że sam jest dobrym źródłem wiedzy merytorycznej. W przypadku nauczyciela języka hiszpańskiego – warto, by pokazał uczniom wartościowe narzędzia (wskazane w bibliografii) służące rozumieniu treści przedmiotowych w projekcie.

### **8.8. Realizacja projektu**

Realizacja projektu bazuje na ogólnej wiedzy językowej pozyskanej na lekcjach języka hiszpańskiego w czasie nauki w klasie I czy II. W tym czasie nauczyciel stosuje metody aktywizujące, by jak najlepiej motywować uczniów do systematycznej i rzetelnej nauki języka. W miarę zbliżania się realizacji projektu nauczyciel wprowadza jeszcze więcej zadań aktywizujących, za pomocą których ćwiczy z uczniami przede wszystkim ogólne sprawności komunikacyjne, niezbędne zarówno do sprawnego wyszukania informacji, jak i do przedstawienia wyników pracy grupy w języku hiszpańskim. Do tych sprawności należą m.in. umiejętność poprawnego budowania zdań, użycie spójników, przymków, zaimków, płynność wypowiedzi itp.

Po przedstawieniu głównych założeń projektu oraz uformowaniu grup przedmiotowych uczniowie przechodzą do pracy własnej (indywidualnej lub w podgrupie) polegającej na wyszukaniu cennych, ciekawych i rzetelnych informacji stanowiących pomost pomiędzy faktami dotyczącymi Polski i Hiszpanii, a związanymi z wybranymi przez siebie przedmiotami. Uczniowie mogą skupiać się na tym, co nas łączy, na tym co nas dzieli, lub obu tych podejściach. Na tym etapie uczniowie są zachęceni do oglądania filmów dokumentalnych na wybrany przez siebie temat, ale też filmików i podcastów na popularnych stronach streamingowych (np. YouTube), a także do przeglądania stron internetowych zawierających potrzebne informacje. Uczniowie wybierają jeden lub dwa tematy zaproponowane w punkcie 5 (lub wymyślone przez siebie) i dokładnie go realizują, tzn. szukają informacji w języku hiszpańskim, weryfikują je, selekcionują, analizują i syntetyzują, w swojej grupie projektowej omawiają te, które w ich opinii są najciekawsze, a następnie zastanawiają się, jak zebrane przez siebie informacje przedstawić w kreatywny sposób pozostałym uczestnikom projektu.

Przez cały czas realizacji projektu uczniowie aktywnie posługują się językiem hiszpańskim. Materiały sugerowane przez nauczyciela są przede wszystkim w języku hiszpańskim (zwłaszcza, że większość informacji, które musi pozyskać uczeń, dotyczy Hiszpanii, a nie Polski, o której każdy na etapie edukacji w liceum ma już sporą wiedzę). Prezentacja projektu również powinna odbyć się w tym języku (lub chociaż zawierać liczne elementy języka hiszpańskiego). Nauczyciel zachęca uczniów, by omówienie wybranego tematu odzwierciedlało ich realne umiejętności językowe, przedstawiane informacje mogą być zatem bardzo proste (np. *En España mucha gente es morena*) lub bardziej skomplikowane (np. *La dieta mediterránea es muy sana mientras que la dieta usada en Polonia lleva demasiada grasa*) w zależności od poziomu językowego konkretnych uczniów.

Uczniowie są zachęceni, by przez cały okres realizacji projektu regularnie konsultować się z nauczycielem języka hiszpańskiego, zwłaszcza przed prezentacją wyników – należy unikać popełniania błędów językowych i merytorycznych.

W warunkach nauki zdalnej wszystkie konsultacje z nauczycielami czy lekcje językowe mogą odbywać się za pomocą technik i metod kształcenia na odległość z wykorzystaniem platform do komunikacji, takich jak Zoom, Google Meet czy Microsoft Teams itp. Podobnie mogą pracować uczniowie, zarówno podczas pracy indywidualnej, jak i w podgrupie.

## 8.9. Prezentacja wyników

Prezentacja wyników będzie miała miejsce, o ile to możliwe, 12 października, w dniu Narodowego Święta Hiszpanii. Uczniowie biorący udział w projekcie podczas wspólnego spotkania (na które mogą być zaproszeni też inni uczniowie, nauczyciele, a nawet goście „z zewnątrz”) będą mogli zapoznać się z każdą przygotowaną przez uczniów formą prezentacji wiedzy – filmem, piosenką, inscenizacją, wystawą itp. Można zorganizować wydarzenie dla całej szkoły i w ten sposób upamiętnić ten wyjątkowy dla Hiszpanów dzień, lub prezentować poszczególne formy na każdej przerwie (jedna grupa na jednej przerwie), by jak najwięcej uczniów mogło skorzystać z efektów pracy grup.

Prezentacja wyników projektu powinna być w języku hiszpańskim. Jeśli jednak odbiorcami prezentacji będą osoby, które nie znają języka hiszpańskiego, uczniowie biorący udział w projekcie powinni zadbać o jakąś formę streszczenia w języku polskim (mogą to być np. napisy w języku polskim, tłumaczenie tekstu piosenki na język polski, przygotowanie prezentacji multimedialnej w tle lub bieżące tłumaczenie tekstu na język polski).

W przypadku nauki zdalnej prezentacja projektów może mieć miejsce w formie online, za pomocą takich narzędzi, jak Google Meets, Zoom, Microsoft Teams itp. Każda prezentacja może być transmitowana lub nagrana, po uprzednim uzyskaniu zgody osób nagrywanych (jeśli są pełnoletnie) lub ich opiekunów prawnych. Uczniowie efekty swojej pracy mogą prezentować „na żywo” lub przygotować odpowiednie materiały wcześniej i jedynie odtworzyć je w odpowiednim momencie za pomocą opcji „udostępnij ekran”.

## 8.10. Ewaluacja

Ostatnim etapem projektu będzie jego ewaluacja. Ponadto każdy uczestnik zostanie oceniony z uwzględnieniem jego zaangażowania i wysiłku, a także efektów swojej pracy.



Jednocześnie dokonana zostanie ocena pracy grupy jako całości według wcześniej przyjętych kryteriów (oddzielnie przez każdego ucznia). Na tym etapie ważne jest podkreślenie kreatywności, zaangażowania i dobrej organizacji pracy uczniów. Każdy uczestnik projektu dokona samooceny, wszyscy członkowie podgrupy ocenią także siebie nawzajem.

## 9. Regulamin/kontrakt

Przykładowy wzór kontraktu w języku hiszpańskim (w razie konieczności przedstawienia łatwiejszej wersji kontraktu np. dla ucznia ze SPE, można go przetłumaczyć na język polski):

### Contrato

Fecha del contrato: (poner la fecha)

Tema del proyecto: (poner el tema)

Las partes del contrato:

- los profesores: (poner los datos de los profesores);
- los alumnos: (poner los datos de los estudiantes del grupo).

Los acuerdos:

1. Los alumnos hasta ..... (poner la fecha) prepararán la presentación de los resultados del trabajo de su grupo.
2. Los alumnos participarán en la presentación de los resultados que tendrá lugar el ..... (poner la fecha).
3. Los alumnos se acuerdan aplicar los principios de la reciprocidad y de estar abierto a la evaluación hecha por los demás.
4. Los profesores se comprometen a cuidar el contenido del proyecto. Para conseguir este objetivo el grupo puede participar en las consultas que tendrán lugar el ..... (poner las fechas). Además, si los alumnos lo piden, es posible organizar las consultas también en otros días.
5. Los documentos adjuntos para el contrato son cartas de evaluación final (carta de autoevaluación y de evaluación por parte del profesor).

Firmas: .....

## 10. Ocenianie

Po zakończeniu realizacji projektu każdy biorący w nim udział uczeń wypełnia arkusz samooceny (bardzo ważną rolę powinny pełnić uzasadnienia wskazanych przez uczniów ocen, na co przed ich wypełnieniem nauczyciel powinien zwrócić uczniom uwagę).

### Arkusz samooceny

- Rozwinąłem swoje komunikacyjne zdolności językowe. 1–2–3–4–5–6  
Uzasadnienie:
- Poznałem nowe hiszpańskie słowa. 1–2–3–4–5–6  
Uzasadnienie:
- Rozwinąłem swoją wiedzę z innych przedmiotów. 1–2–3–4–5–6  
Uzasadnienie:

- Rozwinąłem kompetencję sprawnego wyszukiwania informacji i rozumienia informacji, w tym wyszukiwanie ich w tekstach źródłowych w języku hiszpańskim. 1–2–3–4–5–6  
Uzasadnienie:
- Realizacja wszystkich elementów projektu przez grupę. 1–2–3–4–5–6  
Uzasadnienie:
- Mój wkład w pracę grupy i efekt końcowy projektu. 1–2–3–4–5–6  
Uzasadnienie:
- Estetyka wykonania projektu. 1–2–3–4–5–6  
Uzasadnienie:
- Systematyczność mojej pracy w grupie. 1–2–3–4–5–6  
Uzasadnienie:
- Forma prezentacji efektów projektu. 1–2–3–4–5–6  
Uzasadnienie:

Indywidualnie lub grupowo nauczyciele pracujący z daną grupą wypełniają ankiety dotyczące poszczególnych uczniów.

### Ankieta dla nauczyciela

- Dobór różnorodnych tekstów źródłowych w języku hiszpańskim. 1–2–3–4–5–6
- Terminowość pracy. 1–2–3–4–5–6
- Organizacja i zaplanowanie prezentacji. 1–2–3–4–5–6
- Kreatywność formy prezentacji. 1–2–3–4–5–6
- Estetyka prezentacji. 1–2–3–4–5–6
- Komunikatywność wystąpienia w języku hiszpańskim. 1–2–3–4–5–6
- Poprawność wystąpienia w języku hiszpańskim. 1–2–3–4–5–6
- Bogactwo i zasób języka użytego w prezentacji. 1–2–3–4–5–6

Po dokonaniu samooceny przez uczniów oraz oceny przez nauczycieli w stosunku do każdego ucznia obliczane zostają średnie ocen z arkusza samooceny oraz średnia ocen z ankiety wypełnianej przez nauczycieli. Ostateczną oceną z projektu jest ich średnia arytmetyczna. W przypadku uczniów ze SPE nie należy brać pod uwagę tych kategorii, które należą do zakresu dysfunkcji ucznia, np. u ucznia z afazją nie oceniamy komunikatywności wystąpienia, a u ucznia z dysortografią czy dysleksją niekoniecznie musimy oceniać wartość estetyczną prezentacji.

## 11. Ewaluacja

Proponowany arkusz ewaluacji pracy ucznia w projekcie.

- Pogłębiłam(-em) umiejętność komunikacji w języku hiszpańskim. Cel został osiągnięty / cel nie został osiągnięty / trudno powiedzieć.
- Poznałam(-em) nowe słownictwo z języka hiszpańskiego. Cel został osiągnięty / cel nie został osiągnięty / trudno powiedzieć. Pogłębiłam(-em) kompetencję sprawnego wyszukiwania informacji. Cel został osiągnięty / cel nie został osiągnięty / trudno powiedzieć. Potrafiłam(-em) selekcjonować wyszukiwane informacje (np. wybierać te ciekawe, sprawdzone, pewne itp.). Cel został osiągnięty / cel nie został osiągnięty / trudno powiedzieć. Potrafiłam(-em) pracować samodzielnie. Cel został osiągnięty / cel nie został osiągnięty / trudno powiedzieć. Potrafiłam(-em) pracować w grupie.

Cel został osiągnięty / cel nie został osiągnięty / trudno powiedzieć. Byłam(-em) kreatywny (np. potrafiłam(-em) ciekawie zaprezentować wyniki pracy grupy). Cel został osiągnięty / cel nie został osiągnięty / trudno powiedzieć. Potrafiłam(-em) połączyć wiedzę z różnych przedmiotów. Cel został osiągnięty / cel nie został osiągnięty / trudno powiedzieć. Poszerzyłam(-em) moją wiedzę o świecie. Cel został osiągnięty / cel nie został osiągnięty / trudno powiedzieć.

- Potrafiłam(-em) myśleć krytycznie (np. wyciągać wnioski, myśleć logicznie, interpretować dane, uzasadniać moje zdanie). Cel został osiągnięty / cel nie został osiągnięty / trudno powiedzieć. Podsumowanie projektu powinno przebiegać dwutorowo – uczeń dokonuje autorefleksji, ponadto nauczyciel koordynujący rozmawia z uczniami na powyższe tematy, podsumowuje refleksje uczniów, ale przeprowadza również lekcję, na której podsumowuje wiedzę zdobytą przez uczniów z biologii, geografii czy WOS-u. Warto też w trakcie takiej podsumowującej lekcji odpowiedzieć sobie na pytanie, czy więcej Polaków i Hiszpanów łączy, czy dzieli., i nawiązać do hasła Unii Europejskiej – „Zjednoczeni w różnorodności”.

## 12. Materiały pomocnicze

### Bibliografia

Podstawy programowe z języka hiszpańskiego, biologii, geografii i WOS-u, [PodstawaProgramowa.pl](http://PodstawaProgramowa.pl) (dostęp 22.05.2021).

### Praca metodą projektu:

*Praca metodą projektu*, [AktywnaEdukacja.ceo](http://AktywnaEdukacja.ceo) (dostęp 22.05.2021).

*Praca metodą projektu*, [Photon.Education](http://Photon.Education) (dostęp 22.05.2021).

*Portret współczesnego nastolatka*, [ore.edu.pl](http://ore.edu.pl) (PDF, 611 kB; dostęp 22.05.2021).

### Program nauczania i poradnik metodyczny:

Rodak A., 2022, *Hablo español. Mówię po hiszpańsku. Program nauczania języka hiszpańskiego dla liceum ogólnokształcącego i technikum*, Warszawa: ORE.

Rodak A., 2022, *Hablo español. Mówię po hiszpańsku. Poradnik metodyczny do nauczania języka hiszpańskiego dla liceum ogólnokształcącego i technikum*, Warszawa: ORE.

### Źródła internetowe wspomagające zdobywanie oraz rozwijanie umiejętności i kompetencji kluczowych u uczniów w ramach zajęć z języka hiszpańskiego

Darmowe programy do montowania filmików (pomocne, gdy grupa chce zaprezentować wyniki pracy w formie filmiku):

- [DaVinci Resolve](#) (dostęp 4.11.2022);
- [Audioboo](#) (dostęp 4.11.2022).

Strona umożliwiająca przygotowanie prezentacji multimedialnej (gdy grupa chce przygotować prezentację multimedialną):

[Prezi](#) (dostęp 4.11.2022).

Narzędzia pomagające przetłumaczyć fragmenty tekstu (gdy materiały językowe, z których chce skorzystać grupa, są trudniejsze niż aktualny poziom językowy uczniów):

- [Context.reverso](#) (dostęp 4.11.2022);
- [Translator Google](#) (dostęp 4.11.2022).

Słowniki internetowe:

- [Glosbe](#) (dostęp 4.11.2022);
- [Rae.es](#) (dostęp 4.11.2022).

### **Źródła internetowe wspomagające zdobywanie wiedzy przedmiotowej związanej z projektem**

Nauczyciel może zaproponować poniższe strony uczniom jako punkt wyjścia ich badań z wybranych przez siebie przedmiotów, należy jednak pamiętać, że to uczeń samodzielnie powinien znaleźć źródła, z których skorzysta, bo celem projektu jest także rozwijanie kompetencji wyszukiwania i rozumienia informacji.

- biologia:

*Diez curiosidades de la naturaleza que te sorprenderán*, [Lne.es](#) (dostęp 22.05.2021).

*La Ciencia es Cultura#LeeCiencia*, [Acercaciencia.com](#) (dostęp 22.05.2021).

- WOS:

*El mapa de los prejuicios en España*, [Publico.es](#) (dostęp 22.05.2021).

*Así ha cambiado España en 25 años*, [TheConversation](#) (dostęp 22.05.2021).

*Co łączy Polaków i Hiszpanów, czyli przyzwyczajenia kupujących w sieci – raport Trusted Shops*, [EKomercyjnie.pl](#) (dostęp 22.05.2021).

*Hiszpańska mentalność*, [Tripinvest.pl](#) (dostęp 22.05.2021).

- geografia:

*Curiosidades geograficas Espana*, [HomoHominiSacraEst.net](#) (dostęp 22.05.2021).

- ogólne:

*30 curiosidades de españa y los españoles (que quizás no sabías)*, [Mochileabdoporelmundo.com](#) (dostęp 22.05.2021).

*España en 44 datos curiosos... y asombrosamente reale*, [Traveler.es](#) (dostęp 22.05.2021).

*45 Curiosidades Sobre España*, [Quiervermundoblog.com](#) (dostęp 22.05.2021).

### **13. Zasoby ORE**

*Edukacja włączająca w teorii i praktyce*, [ore.edu.pl/2](#) (dostęp 22.05.2021).

Samouczki, materiały np. na temat pracy metodą projektu, pracy zespołowej itp.):

*Wdrożenie podstawy programowej – projekty*, [ore.edu.pl/3](#) (dostęp 22.05.2021).

**Natalia Dawidowska** – ukończyła filologię hiszpańską w Uniwersytecie Śląskim oraz pedagogiczne studia podyplomowe. Od wielu lat pracuje w szkołach podstawowych i średnich, zarażając uczniów swoją pasją do języka hiszpańskiego i kultury świata hiszpańskojęzycznego. Współpracuje z Okręgową Komisją Egzaminacyjną w Jaworznie, jest przewodniczącą Wojewódzkiego Konkursu Przedmiotowego z Języka Hiszpańskiego w województwie śląskim. W 2022 roku ukończyła kurs Neurolanguage Coaching i jest akredytowanym coachem językowym, pracującym w nurcie neurodydaktyki.

**Łukasz Dawidowski** – doktor nauk matematycznych, pracownik dydaktyczny w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach oraz nauczyciel w śląskich szkołach. Uczestniczył w wielu kursach z zakresu tutoringów oraz projektowania uniwersalnego. Tutor w kilku programach adresowanych dla uczniów i studentów województwa śląskiego. Popularyzator nauk ścisłych, w tym matematyki, współorganizator Święta Liczby Pi, coroczny prowadzący zajęcia podczas Śląskiego Festiwalu Nauki, autor kanału MatKwadrat na YouTube.